

การดำเนินทำนองระนาดเอกในเพลงเรื่องทะแยกลองโยน
กรณีศึกษาเอกสารการบันทึกโน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากล
Improvisation of Ranad - Ek Tayaeklongyon Suit
in Case Notation of Thaisong

ยุทธนา คณะยอด¹

Yuttana Kanayod

จตุพร สีม่วง²

Jatuporn Seemuang

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาตุรียงศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาดนตรีและการแสดง

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างทำนองเพลงเรื่องทะเลกลองโยน วิเคราะห์การดำเนินทำนองระนาดเอกในเพลงเรื่องทะเลกลองโยน กรณีศึกษาเอกสารการบันทึกโน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากล โดยคณะกรรมการตรวจสอบและบันทึกโน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากล โดยการวิเคราะห์ต้องอิงกับทำนองหลักควบคู่กันไปตามหลักองค์ประกอบทางดนตรีโดยแบ่งการศึกษาออกเป็นหัวข้อสำคัญดังนี้

1. กลุ่มเสียง 2. จังหวะ 3. ลีลาสำนวนทำนอง และ 4. ทิศทางทำนอง

ผลการวิจัยพบว่า เพลงทะเลกลองโยนหรือทะเล 7 ท่อน จัดอยู่ในประเภทเพลงเรื่อง และเพลงเรื่องทะเล 7 ท่อนนี้เป็นประเภทที่เกิดขึ้นก่อนและเก่าแก่ที่สุดกว่าเพลงทะเลประเภทอื่น เป็นเพลงอัตราจังหวะสองชั้นหน้าทับปรบไก่ เป็นเพลงโบราณ อีกทั้งยังเป็นต้นกำเนิดของเพลงทะเลประเภทอื่นๆ อีกมากมาย รวมไปถึงด้วยทำนองหลักที่มีลักษณะคล้ายกัน หรือทำนองซ้ำกันหลายๆครั้ง จึงเป็นเพลงที่เปิดโอกาสให้ผู้บรรเลงระนาดเอกได้แสดงถึงไหวพริบปฏิภาณในการสร้างทำนองที่หลากหลาย การดำเนินทำนองของระนาดเอกในเพลงเรื่องทะเลกลองโยนนี้มีลักษณะเฉพาะพิเศษที่ทำให้ทายความสามารถของนักระนาดเอกในการผูกสำนวนกลอน ซึ่งการดำเนินทำนองระนาดเอกอาจจะไม่ดำเนินทำนองตามทำนองหลักตลอดทุกรวดซึ่งในแต่ละท่อนมีทำนองหลักที่มีทำนองซ้ำกันหลายๆครั้ง สามารถสรุปเอกลักษณ์สำคัญของเพลงเรื่องทะเลกลองโยนทางระนาดเอก ได้ดังนี้ คือ

1. การดำเนินกลอนแบบเรียงเสียง มีลักษณะการใช้โน้ตที่เรียงเสียงกันซึ่งจะหลีกเลี่ยงการข้ามเสียงเกิน 5 เสียง การเคลื่อนที่ของโน้ตจะมีลักษณะเรียงเสียงกันในกลุ่ม 2 คู่ 3 คู่ และคู่ 4
2. การดำเนินกลอนมีการวางสัมผัสสระสวนทำนอง
3. การดำเนินกลอนแบบผูกสัมผัสไปที่ละคำ หรือที่ละห้องผูกต่อเนื่องกัน
4. การดำเนินกลอนแบบเป็นชุดกลอนฝาก

ผู้บรรเลงจะต้องใช้องค์ความรู้ที่สามารถบรรเลงด้วยกลอนที่มีความไพเราะหลากหลาย ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาและวิธีการดำเนินทำนองเฉพาะของ

ระนาดเอกได้อย่างสมบูรณ์ ก็จะสามารถสะท้อนถึงความสามารถ ความชำนาญและความมีไหวพริบปฏิภาณของผู้บรรเลง

คำสำคัญ : ระนาดเอก, ทะแยกลองโยน, บันทึทกโน้ตเพลงไทย

Abstract

This research aims to analyze the melody structure of the drum drum. Analyze the progress of melodic melody in a drum melody. A case study of Thai musical notes as a universal note. The board of auditors and the recording of Thai musical notes are the universal notes. The analysis is based on the main melody, along with the musical elements. The study is divided into the following topics. 1. Mode 2. Rhythm 3. Style 4. Melodic contour

The research found that tayeaklongyon seven part in the type of song. And this song is the first and the oldest type of pleng tayae. It's an ancient song It is also the origin of many other types of thaisong, filled with similar melodies. Or repeatedly several times. It is a song that gives the performer an opportunity to show an uncanny ability to create a variety of melodies. The melodic melody of this song is unique in that it challenges the dagger's ability to bind poetry. The melody may not perform the main melody throughout the paragraph, which in each verse has a melody that repeats several times. Can be summarized the essence of the song on the drum drums are as follows.

1. Performing a lyrical poem It is characterized by the use of neat notes, which avoids crossing over 5 sounds. The movement of the note is arranged in pairs. 2 pairs 3 and 4 pairs.

2. The melody is laid out touching the melody.

3. Touch-tone operation Or one room at a time.
4. The melody is a set by set.

The player must use the knowledge that can play a versatile verse. This will reflect the landscape and how to perform the specific melody of the alpine. It can reflect the ability. The skill and ingenuity of the performers.

Keywords : Ranad – Ek, Tayaeklongyon, Notation of Thaisong

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เพลงเรื่อง เป็นเพลงประเภทหนึ่ง เริ่มต้นขึ้นเมื่อใดนั้นไม่มีผู้ใดทราบที่มาที่แน่ชัดได้ มีเพียงข้อสันนิษฐานจากคำบอกเล่าของโบราณจารย์ การวิเคราะห์ลักษณะทำนองของเพลงเรื่อง และการคาดเดาจากพัฒนาการของดนตรีปี่พาทย์ บทเพลง รวมถึงกิจกรรมของสังคมที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย

เมื่อวงปี่พาทย์ไม่ได้ถูกกำหนดให้มีบทบาทเพื่อขับกล่อม ความบันเทิงเรไรใจมาตั้งแต่เริ่มนั้นอาจกล่าวได้ว่าเพลงเรื่องถูกสร้างมาเพื่อใช้ในการนี้ ตามบทบาทหน้าที่ของวงปี่พาทย์ที่ถูกกำหนดไว้ใช้เพื่อการประโคมในพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา (วิศกรก แก้วลอย, 2558)

สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคคีตะ-ดุริยางค์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2545ได้ให้นิยามเพลงเรื่องไว้ว่า” เพลงเรื่อง “คือ ชื่อเรียกเพลงหลายๆ เพลง ที่นำมารวบรวมบรรเลงติดต่อกันไปไม่มีการร้องส่ง เป็นการนำเอาเพลงที่มีความใกล้เคียงกันมาบรรเลงติดต่อกันเป็นชุดคล้ายเพลงตับแต่แตกต่างกันที่เพลงเรื่องไม่มีการขับร้อง โดยปกติมักจะเป็นเพลงสำหรับวงปี่พาทย์ ที่กล่าวว่าโดยมักจะเป็นเพลงสำหรับวงปี่พาทย์นั้น เพราะเพลงเรื่องมีหลายประเภทด้วยกันขึ้นอยู่กับว่าเพลงเรื่องนี้บรรเลงกับวงดนตรีชนิดใด รวมทั้งเป็นไปตามวาระโอกาสที่เหมาะสม เช่น เพลงเรื่องชิงช้างประสานงา เป็นเพลงเรื่องที่วงเครื่องสายนิยมบรรเลงเพื่อฝึกทักษะทางดนตรี และใช้ทดแทนเวลาเครื่องสายบรรเลงประกอบช่วงพระฉัน เป็นต้น

ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๒

क्रमन्त्री ตราโมท ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) พ.ศ. 2528 ให้ความหมายคำว่า “เพลงเรื่อง” ว่า

“เพลงหลายๆ เพลงที่ได้จัดรวมไว้สำหรับบรรเลงติดต่อกันไป เพลงทั้งหมดนั้นรวมเรียกว่าเพลงเรื่อง และชื่อเฉพาะของเพลงเรื่องนั้น โดยมากมักเรียกตามชื่อของเพลงที่อยู่ต้นของเรื่องนั้นๆ เช่นในจำพวกเพลงช้า มีเรื่องเต่ากินผักบุง, เรื่องสารถี ฯลฯ ในจำพวกสองไม่มี เรื่องสีนวน, เรื่องทยอย ฯลฯ ในจำพวกเพลงฉิ่งมีเรื่องมุล่ง เรื่องดวงพระธาตุ ฯลฯ เป็นต้น แต่บางที่ที่เรียกตามกิริยาที่ใช้เป็นหน้าพาทย์นั้นก็มี เช่นเรื่องทำขวัญ (หรือเวียนเทียน) ซึ่งขึ้นต้นด้วยเพลงนางนาค แต่มิได้เรียกว่าเรื่องนางนาค และบางที่ก็เรียกตามหน้าทับ เช่น เรื่องนางหงส์ ซึ่งขึ้นต้นด้วยพราหมณ์เก็บหัวแหวน เป็นต้น” (มนตรี ตราโมท, 2540)

พิชิต ชัยเสรี (2522) เห็นว่าเพลงเรื่อง คือ การร้อยกรองเพลงต่างๆ เข้ามาบรรเลงร่วมกันอย่างมีระเบียบ ระเบียบที่ว่านี้ไม่ถึงกับตราเป็นกฎ แต่เป็นลักษณะโดยทั่วไป

เพลงเรื่องจัดเป็นประเภทเพลงไทยที่มีรวบรวมความหลากหลายของมือซ้องวงใหญ่ไว้ด้วยกัน ซึ่งอัตลักษณ์ในแต่ละเรื่องมีทำนองเพลงและลักษณะมือซ้องที่มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้เพลงเรื่องในแต่ละสำนักดนตรีบรรจุเพลงในเรื่องต่างกัน แม้เป็นชื่อเรื่องเดียวกัน มีการเรียงลำดับเพลงที่แตกต่างกัน ทำนองเพลงต่างกัน และมีมือซ้องที่ต่างกัน

ระนาดเอก เป็นเครื่องดนตรีชนิดหนึ่งในเครื่องดนตรีกลุ่มประเภทเครื่องตี มีบทบาทหน้าที่เป็นผู้นำในการบรรเลงรวมวง มีรูปแบบการบรรเลงที่มีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างจากเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ คือ ระนาดเอกต้องบรรเลงดำเนินกลอนต่อเนื่องตลอดทั้งเพลง และมีเทคนิคพิเศษ เช่น การรัว การตีคาบลูกคาบดอก การขยี้ ฯลฯ ซึ่งเทคนิคดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับทักษะการบรรเลงระนาดเอกในขั้นสูง ซึ่งมีพื้นฐานและวิธีการฝึกซ้อมที่เรียกว่า ”ไล่” “เป็นการบรรเลงเพลงดังกล่าววนซ้ำไปมาเป็นเวลานานและมีการเพิ่มความเร็วขึ้นเป็นลำดับจน เพื่อเป็นการเพิ่มพลังกำลังและความคล่องตัวอีกทั้งยังเป็นการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการ

แปรทางแก่ผู้ฝึกซ้อม ซึ่งแต่ละสำนักดนตรีได้มีเพลงและขั้นตอนการฝึกฝนที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งหนึ่งในเพลงที่มีความนิยมในการฝึกกระนาดเอกนั้นก็คือ เพลงเรื่องทะเลแยกคลองโยน

แม้แต่สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ก็ทรงฝึกซ้อมกระนาดด้วยเพลงนี้เช่นกัน ดังปรากฏความตอนหนึ่งในสารสนสมเด็จฯ ซึ่งพระองค์เขียนกราบทูลสมเด็จพระเจ้า กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ความว่า

“นานแล้วแต่ครั้งกรมหมื่นปราบฯ ยังอยู่ เกล้ากระหม่อมเดินผ่านหน้าวังไปได้ยินพวกทหารชาวปากลัดซึ่งมาเฝ้าวังเล่นเครื่องสายกันอยู่ที่ประตูวัง ฟังเพราะดี ก็เลยยืนฟังอยู่กลางถนนเป็นนาน จึงฟังออกกว่าเป็นเพลงทะเลแยกห้าท่อน ซึ่งตัวเองก็ไล่ระนาดด้วยเพลงนั้นอยู่เสมอ” เสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ (2552)

เนื่องจากเพลงเรื่องทะเลแยกคลองโยนเป็นเพลงเรื่องบรรจุไว้ด้วยมือฆ้องและรากฐานเพลงไทยที่มีสาระสำคัญและองค์ความรู้ที่ซับซ้อนหลากหลาย แสดงให้เห็นว่าการดำเนินทำนองของระนาดเอกในเพลงเรื่องทะเลแยกคลองโยนนั้นผู้ปฏิบัติจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ ไหวพริบปฏิภาณ ที่แสดงถึงออกถึงองค์ความรู้ในการสร้างทำนองระนาดที่มีความหลากหลายโดยไม่ซ้ำกันได้

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้ศึกษามีความประสงค์ที่จะทำการศึกษาและวิเคราะห์ทำนองหลักและการดำเนินทำนองระนาดเอกในเพลงเรื่องทะเลแยกคลองโยน ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญในศาสตร์แขนงนี้ จึงมีความตั้งใจอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับทางระนาดเอกเพลงเรื่องทะเลแยกคลองโยนกรณีศึกษาเอกสารการบันทึกโน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากล โดยคณะกรรมการตรวจสอบและบันทึกโน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากล

วัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์โครงสร้างทำนองเพลงเรื่องทะเลแยกคลองโยน
2. วิเคราะห์การดำเนินทำนองระนาดเอกในเพลงเรื่องทะเลแยกคลองโยน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบประวัติเพลงเรื่องทะเลแยกलयโณน
2. ทราบอัตลักษณ์ความสัมพันธ์ระหว่างทำนองหลักและทำนองระนาดเพลงเรื่องทะเลแยกलयโณน
3. ทราบหลักการของการแปรทำนองระนาดเอกเพลงเรื่องทะเลแยกलयโณน

ขอบเขตการวิจัย

1. เพื่อศึกษารวบรวมองค์ความรู้เพลงเรื่องทะเลแยกलयโณน
ผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษารวบรวมองค์ความรู้เพลงเรื่องทะเลแยกलयโณน โดยแบ่งการศึกษาออกเป็นหัวข้อสำคัญดังนี้

- 1.1 ศึกษาประวัติความเป็นมาของเพลงเรื่องทะเลแยกलयโณน
- 1.2 ศึกษาบทบาทหน้าที่ของเพลงเรื่องทะเลแยกलयโณน
- 1.3 ศึกษาและวิเคราะห์ทำนองหลักของเพลงเรื่องทะเลแยกलयโณน

เนื่องจากการวิเคราะห์ต้องอิงกับทำนองหลักควบคู่กันไป ผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ทำนองหลักของเพลงเรื่องทะเลแยกलयโณน โดยแบ่งการศึกษาออกเป็นหัวข้อสำคัญดังนี้

- 1) กลุ่มเสียง (Mode)
- 2) จังหวะ (Rhythm)
- 3) ลีลาสำนวนทำนอง (Style)
- 4) ทิศทางทำนอง (Melodic contour)

ผู้วิจัยทำการศึกษาทางระนาดเอกเพลงเรื่องทะเลแยกलयโณนกรณีศึกษา เอกสาร การบันทึกโน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากล โดยคณะกรรมการตรวจสอบและบันทึกโน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากลโดยแบ่งการศึกษาเป็นหัวข้อสำคัญดังนี้

- 1) วิเคราะห์การดำเนินทำนองของระนาดเอกในการบรรเลงเพลงเรื่องทะเลแยกलयโณน

2) หลักการดำเนินทำนองของระนาดเอกในการบรรเลงเพลงเรื่อง ทะแกลองโยน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การดำเนินทำนองระนาด หมายถึง ความสามารถในการดำเนินทำนอง ด้วยสำนวนกลอนที่มีลักษณะเฉพาะ โดยยึดเนื้อทำนองหลักของแต่ละเพลงเป็นแนว ให้เกิดเป็นท่วงทำนอง ด้วยลักษณะตีเก็บเป็นหลักซึ่งเป็นทางของระนาดเอกโดยเฉพาะ ซึ่งการแปลทำนองนี้อาจจะทำให้เกิดทางระนาดเอกขึ้นได้หลายทาง (ยกเว้น เพลงบังคับทาง)

เพลงเรื่อง หมายถึง ชื่อเรียกเพลงหลายๆเพลง ที่นำมารวบรวมบรรเลงติดต่อกันไปไม่มีการร้องส่งเป็นการนำเอาเพลงที่มีความใกล้เคียงกันมาบรรเลงติดต่อกันเป็นชุดคล้ายเพลงตับแต่แตกต่างกันที่เพลงเรื่องไม่มีการขับร้อง

เพลงเรื่องทะแกลองโยน หมายถึง ทะแยะ 7 ท่อน จัดอยู่ในประเภทเพลงเรื่อง และเพลงเพลงเรื่องทะแยะ 7 ท่อนนี้เป็นประเภทที่เกิดขึ้นก่อนและเก่าแก่ที่สุดกว่าเพลงทะแยะประเภทอื่น เป็นเพลงอัตราจังหวะสองชั้นหน้าทับปรบไก่เป็นเพลงโบราณ อีกทั้งยังเป็นต้นกำเนิดของเพลงทะแยะประเภทอื่นๆ อีกมากมาย

ทำนองหลัก หมายถึง แนวทำนองที่ฆ้องวงใหญ่บรรเลงโดยไม่พลิกเพลง คือเป็นทำนองหลักของเพลงนั้นๆ

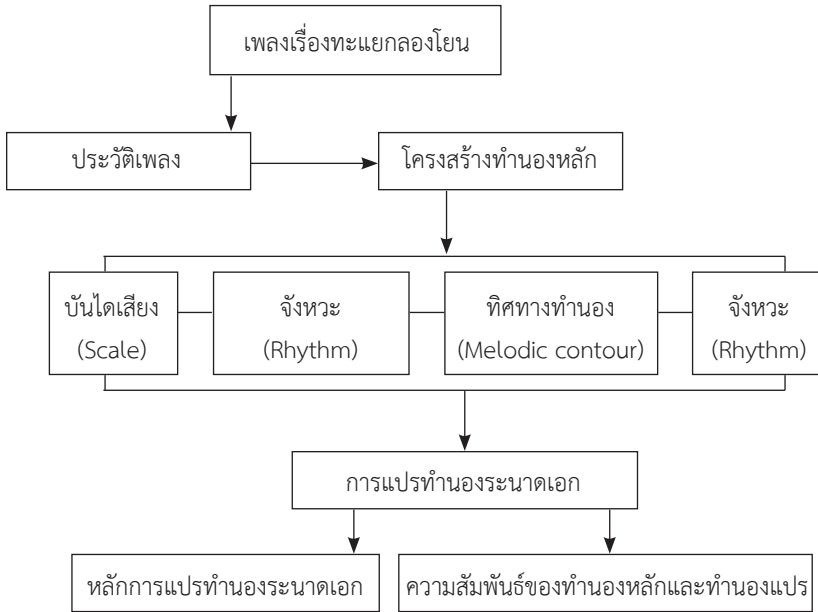
กลุ่มเสียง หมายถึง โหมตเสียงของเครื่องดนตรีไทยซึ่งมีโครงสร้างของเสียงสำคัญหรือเสียงหลัก 5 เสียง และมีเสียงรอง 2 เสียง

ลูกตก หมายถึง เสียงสุดท้ายของแต่ละห้องซึ่งเป็นเสียงสำคัญเรียงตามลำดับ คือ ลูกตก ห้องที่ 4 มีความสำคัญที่สุด รองลงมาคือลูกตกในห้องที่ 2 ห้องที่ 1 และห้องที่ 3

สำนวน หมายถึง การประดิษฐ์ทำนองของเพลงให้แปลกไปจากปกติ

โครงสร้าง หมายถึง คีตลักษณ์ หรือ รูปแบบลักษณะทางโครงสร้างของเพลง มีการแบ่งเป็นห้องเพลง แบ่งเป็นประโยค และแบ่งเป็นท่อนเพลง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

1. ศึกษารวบรวมองค์ความรู้เพลงเรื่องทะเลแยกคลองโพน

ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาและชนิดของเพลงเรื่องทะเลแยกคลองโพน โดยการค้นคว้าจากเอกสารจากแหล่งต่างๆ เช่น

- 1) หอสมุดแห่งชาติ
- 2) สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 3) หอสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 4) หอสมุดวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- 5) สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. ศึกษาและวิเคราะห์ทำนองหลักของเพลงเรื่องทะเลแยกลองโยน
ทำการศึกษาและวิเคราะห์ทำนองหลักของเพลงเรื่องทะเลแยกลองโยน
ตามหลักองค์ประกอบทางดนตรีโดยแบ่งการศึกษาออกเป็นหัวข้อสำคัญดังนี้
 - 1) กลุ่มเสียง (Mode)
 - 2) จังหวะ (Rhythm)
 - 3) ลีลาสำนวนทำนอง (Melodic style)
3. ศึกษาและวิเคราะห์การดำเนินทำนองระนาดเอกในเพลงเรื่องทะเลแยกลองโยนกรณีศึกษาเอกสารการบันทึกโน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากล โดยคณะกรรมการตรวจสอบและบันทึกโน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากล โดยคณะกรรมการตรวจสอบและบันทึกโน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากล โดยแบ่งการศึกษาเป็นหัวข้อสำคัญดังนี้
 - 1) หลักการดำเนินทำนองของระนาดเอกในการบรรเลงเพลงเรื่องทะเลแยกลองโยน
 - 2) วิเคราะห์การดำเนินทำนองของระนาดเอกในการบรรเลงเพลงเรื่องทะเลแยกลองโยน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาทางระนาดเอกเพลงเรื่องทะเลแยกลองโยนฉบับการบันทึกโน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากล โดยคณะกรรมการตรวจสอบและบันทึกโน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากล จากการวิจัยสามารถสรุปผลแบ่งออกเป็นหัวข้อดังนี้

บริบทที่เกี่ยวข้องกับเพลงเรื่องทะเลแยกลองโยน

1. ประวัติความเป็นมา

เพลงทะเลแยกเป็นเพลงเก่าที่มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ซึ่งเพลงเรื่องทะเลแยก 7 ท่อนอัตราจังหวะ 2 ชั้นเป็นเพลงที่เกิดขึ้นก่อนและเป็นรากสำคัญของเพลงทะเลแยกประเภทอื่นๆ อีกหลายเพลง เพลงทะเลแยก 7 ท่อน 2 ชั้นนี้ใช้สำหรับการไล่มือประเภทเดียวกับเพลงมุล่งหรือเพลงสาธุการ ในการไล่มือจะประกอบไปด้วยอัตราจังหวะ 2 ชั้นและ 3 ชั้น ขึ้นอยู่กับการคิดประดิษฐ์ของบรมครูของแต่ละสำนักเพื่อถ่ายทอดแก่

ลูกศิษย์สำนักของตน ทั้งยังเป็นรากฐานของเพลง 2 ชั้นที่ใช้บรรเลงและขับร้อง สำหรับใช้ในการประกอบการแสดงโขน-ละคร เช่นในดับพรหมมาศ และดับนางลอย โดยบรมครูทางด้านดนตรีไทยได้นำท่อนที่ 1 ของเพลงทะเลแยะ 7 ท่อนมาทำเป็น 2 ท่อน ท่อนที่ 1 มี 4 จังหวะ ท่อนที่ 2 มี 6 จังหวะอีกทั้งในส่วนของเพลงหน้าพาทย์ นั้นใช้สำหรับประกอบกิริยา ในการเดินอย่างเป็นขบวน ใช้บรรเลงในราชพิธีเนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินโดยขบวนพยุหยาตราทางสถลมารคและชลมารค บางทีก็เรียกเพลงนี้ว่า กลองโยน หรือเรียกรวมว่า ทะแยะกลองโยน มีการใช้เป็นเพลงประจำกัณฑ์ในเทศน์มหาชาติ รวมทั้งได้มีการนำมาขยายขึ้นเป็นอัตราจังหวะ 3 ชั้นเพื่อใช้บรรเลงในการรับร้องและการทำทางเดี่ยวเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ รวมทั้งยังมีการนำมาทำเป็นเพลงโหมโรงและเพลงเถาอีกด้วย ทางสำหรับไม่มีชื่อเรียกว่าทะเลแยะ 7 ท่อนโดย 1 จบเท่ากับ 1 เที้ยว เป็นเพลงทางพื้นแล้วมีการเปลี่ยนเสียงในตัวมีการขึ้นลงของเสียงครบ 7 เสียง ซึ่งถือว่าเป็นเพลงชั้นสูงเป็นเพลงมาตรฐานของดนตรีไทย เนื่องจากการไล่ระนาดเป็นเวลานานอาจทำให้เกิดความเบื่อหน่ายซ้ำซาก จึงมีการประดิษฐ์ทำนองให้แตกต่างกันไปอีก 6 แบบ ไม่ได้เป็นท่อนกลอนเปลี่ยนไปเรื่อยเพื่อให้เกิดการฝึกฝนด้านความคิดให้เกิดความชำนาญและแตกฉานในการแปรทาง

2. โครงสร้างเพลงเรื่องทะเลแยะกลองโยน

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ทำนองหลักสามารถสำรวจโครงสร้างโดยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1) โครงสร้าง

ทะเลแยะ 7 ท่อน จัดอยู่ในประเภทเพลงเรื่อง อัตราจังหวะสองชั้น หน้าทับปรบไก่อ้

2) คีตลักษณ์

ท่อนที่ 1 มี 16 จังหวะหน้าทับ ใช้รูปแบบทำนองทั้งหมด 18 รูปแบบใช้ทำนองซ้ำภายใน 11 ทำนอง

ท่อนที่ 2 มี 22 จังหวะหน้าทับ ใช้รูปแบบทำนองทั้งหมด 29 รูป

แบบใช้ทำนองซ้ำภายใน 10 ทำนอง

ท่อนที่ 3 มี 22 จังหวะหน้าทับ ใช้รูปแบบทำนองทั้งหมด 32 รูปแบบใช้ทำนองซ้ำภายใน 8 ทำนอง

ท่อนที่ 4 มี 22 จังหวะหน้าทับ ใช้รูปแบบทำนองทั้งหมด 32 รูปแบบใช้ทำนองซ้ำภายใน 9 ทำนอง

ท่อนที่ 5 มี 20 จังหวะหน้าทับ ใช้รูปแบบทำนองทั้งหมด 34 รูปแบบใช้ทำนองซ้ำภายใน 9 ทำนอง

ท่อนที่ 6 มี 16 จังหวะหน้าทับ ใช้รูปแบบทำนองทั้งหมด 14 รูปแบบใช้ทำนองซ้ำภายใน 10 ทำนอง

ท่อนที่ 7 มี 20 จังหวะหน้าทับ ใช้รูปแบบทำนองทั้งหมด 16 รูปแบบใช้ทำนองซ้ำภายใน 11 ทำนอง

3. การดำเนินทำนองของระนาดเอกในการบรรเลงเพลงเรื่องทะเลยกलय

ผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินทำนองระนาดกับทำนองหลักควบคู่กันไป โดยแบ่งการศึกษาออกเป็นหัวข้อสำคัญดังนี้

- 1) กลุ่มเสียง (Mode)
- 2) จังหวะ (Rhythm)
- 3) ลีลาสำนวนทำนอง (Style)
- 4) ทิศทางทำนอง (Melodic contour)

ซึ่งได้แบ่งประเด็นเนื้อหาการศึกษาไว้ในบทความย่อยละเอียด ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์เอกลักษณ์สำคัญของเพลงเรื่องทะเลยกलयฉบับการบันทึกโน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากล โดยคณะกรรมการตรวจสอบและบันทึกโน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากล ทางระนาดเอก จากการศึกษาสรุปเอกลักษณ์สำคัญของเพลงเรื่องทะเลยกलयทางระนาดเอก ได้ดังนี้ คือ

1) การดำเนินกลอนแบบเรียงเสียง มีลักษณะการใช้โน้ตที่เรียงเสียงกันซึ่งจะหลีกเลี่ยงการข้ามเสียงเกิน 5 เสียง การเคลื่อนที่ของโน้ตจะมีลักษณะเรียง

เสียงกันในคู่ 2 คู่ 3 และคู่ 4

ตัวอย่าง การเคลื่อนที่ของตัวโน้ตแบบเรียงเสียง

แบบที่ 1

มือขวา	----	-ม-ม	-ซ--	ลล-ซ	--ทท	-ล--	ซซ--	มม-ร
มือซ้าย	---ม	----	-ซ-ล	---ซ	-ท--	-ล-ซ	---ท	---ล
ระนาด เอก	ร ม ฟ ซ	ร ซ ล ท	ร้ ม้ ร้ ท	ร้ ท ล ซ	ล ท ร้ ล	ท ล ซ ม	ซ ล ท ล	ซ ม ซ ร

แบบที่ 2

มือขวา	--ร ม	-ซ-ล	-ซ--	ม ม-ร	--ด--	---ร	----	-ร ม-ซ
มือซ้าย	-ด--	-ซ-ล	-ซ-ท	---ล	---ทล	-ท-ล	-ท--	ด---ซ
ระนาด เอก	ร ม ฟ ซ	ด ล ซ ฟ	ด ร ม ฟ	ซ ฟ ม ร	ซ ม ร ท	ล ซ ม ร	ท ล ซ ม	ร้ ท ล ซ

2) การดำเนินกลอนมีการวางสัมผัสกระสวนทำนอง

ตัวอย่าง

แบบที่ 1

มือขวา	-ท-ร้	-ท--	ลล--	ซซ-ม	--ซล	ทล--	ลซ--	ซม--
มือซ้าย	-ท-ร	-ท-ล	---ซ	---ท	-ม--	--ซม	--มร	--รด
ระนาด เอก	ซ ม ร ด	ซ ด ท ล	ด ท ร ด	ม ร ซ ม	ล ท ซ ล	ม ซ ร ม	ล ท ด ม	ล ร ซ ด

แบบที่ 2

มือขวา	-- ท ท	- ล - ช	----	- ร - ร	-- ล ท	-- ด ร	- ร --	ด ร - ด
มือซ้าย	- ท --	- ล - ช	--- ร	----	- ช --	ล ท --	ล - ล ท	--- ช
ระนาด เอก	ช ม ช ช	ช ล ช ช	ท ล ช ร	ม ช ม ม	ช ม ร ด	ร ร ร ม	ร ร ด ล	ด ร ด ด

3) การดำเนินกลอนแบบผูกสัมผัสไปที่ละคำ หรือที่ละห้องผูกต่อ

เนื่องกัน

ตัวอย่าง

แบบที่ 1

มือขวา	--- ท	-- -ลท	- ม ี ร ี ท	- ล - ช	- ม --	ร ร --	ช ช --	ล ล - ท
มือซ้าย	- ท --	-- ช - -	- ม ร ท	- ล - ช	- ม - ร	--- ช	--- ล	--- ท
ระนาด เอก	ล ท ร ี ม	ท ร ี ล ท	ช ล ม ฟ	ช ท ล ช	ฟ ม ร ล	ร ม ฟ ช	ฟ ม ร ม	ฟ ช ล ท

แบบที่ 2

มือขวา	- ล - ท	- ต ี - ร ี	- ต ี - ม ี	- ร ี - ต ี	- ช - ช	- ช - ต ี	- ม ี ร ี ต ี	- ท - ล
มือซ้าย	- ล - ท	- ด - ร	- ด - ม	- ร - ด	- ช --	ร -- ด	- ม ร ด	- ท - ล
ระนาด เอก	ม ี ร ี ต ี ช	ล ท ต ี ร ี	ม ี ร ี ล ท	ต ี ม ี ร ี ต ี	ท ล ช ม	ช ม ร ด	ช ล ท ต ี	ร ี ต ี ท ล

แบบที่ 3

มือขวา	--- ช	-- ล ท	- ล - ท	- ต ี - ร ี	- ต ี - ม ี	- ร ี --	ต ี ต ี --	ท ท - ล
มือซ้าย	- ช --	--- ท	- ล - ท	- ด - ร	- ด - ม	- ร - ด	--- ท	--- ล
ระนาด เอก	ร ี ท ล ช	ร ช ล ท	ต ี ร ี ต ี ช	ล ท ต ี ร ี	ม ี ร ี ล ท	ต ี ม ี ร ี ต ี	ช ล ท ต ี	ร ี ต ี ท ล

แบบที่ 4

มือขวา	- ม - ร	- ร - -	- ร - ด	- - - ร	- - ร ม	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ม
มือซ้าย	- - - -	- ด - ล	- - - ช	- - - ล	- ด - -	- ช - ล	- ท - ล	- ช - ท
ขนาด เอก	ช ม ช ร	ม ร ต ล	ร ต ล ด	ช ล ต ร	ม ต ร ม	ร ม ช ล	ท ต ร ต	ท ล ช ม

4) การดำเนินกลอนแบบเป็นชุดกลอนฝาก

ตัวอย่าง

แบบที่ 1

มือขวา	- - - -	- ม - ม	- - ร ร	- ม - ช	- - ท ท	- ล - -	ช ช - -	ม ม - ร
มือซ้าย	- - - ม	- - - -	- ร - -	- ท - ช	- ท - -	- ล - ช	- - - ท	- - - ล
ขนาด เอก	ฟ ม ร ล	ร ล ร ม	ฟ ม ร ม	ฟ ช ล ท	ล ช ฟ ล	ช ฟ ม ช	ฟ ม ร ฟ	ม ร ต ม

มือขวา	- - ร ม	- - - -	- - - ช	- - ล ท	- - ล ท	- - ด ร	- ร - -	ด ร - ด
มือซ้าย	- ด - -	ร ด ท ล	- ร - -	- ช - -	ล ช - -	ล ท - -	ล - ล ท	- - - ช
ขนาด เอก	ร ด ช ด	ท ล ช ล	ด ร ม ร	ด ร ล ท	ด ร ด ช	ล ท ด ร	ม ร ล ท	ด ม ร ด

แบบที่ 2

มือขวา	- ร ิ - ม ิ	- ร ิ - -	ท ท - -	ล ล - ช	- ท - ล	- ช - ม	- - ร ม	- ช - ล
มือซ้าย	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ช	- ท - ล	- ช - ท	- ด - -	- ช - ล
ขนาด เอก	ล ท ต ิ ร ิ	ช ต ิ ฟ ท	ม ฟ ช ท	ม ล ร ช	ล ท ต ิ ร ิ	ม ิ ร ิ ล ท	ต ิ ช ต ิ ม ิ	ร ิ ต ิ ท ล

มือขวา	- ท - ร้	- ท - -	ล ล - -	ซ ซ - ม	- - ซ ล	ท ล - -	ซ ล - -	ซ ม - -
มือซ้าย	- ท - ร	- ท - ล	- - - ซ	- - - ท	- ม - -	- - ซ ม	- - ซ ม	- - ร ด
ระนาบ เอก	ซ ม ร ด	ซ ด ท ล	ท ล ซ ล	ท ด ร ม	ล ท ซ ล	ม ซ ร ม	ด ร ล ท	ด ร ด ม

มือขวา	- - - ด	- - ร ม	ซ ม - -	ร ด - -	- - ร ร -	- ม - -	- - - ร	- - - ท
มือซ้าย	- ซ - -	- ด - -	- - ร ด	- - ท ล	- - - - ร	- - - ร	- ด - -	- ล - -
ระนาบ เอก	ร ด ท ด	ร ล ท ด	ซ ล ท ด	ร ด ท ล	ด ร ม ฟ	ซ ฟ ม ร	ด ท ด ร	ม ร ล ท

มือขวา	- ด - -	- ด - ร	- - ม ร	- - ม ม	- ท ล ซ	- ม - ร	- ร - -	ด ร - ด
มือซ้าย	- - - ซ	- - - ร	- - - ร	- ม - -	- ท ล ซ	- ท - ล	ล - ล ท	- - - ซ
ระนาบ เอก	ด ร ด ซ	ล ท ด ร	ม ร ด ร	ม ร ซ ม	ล ล ม ล	ม ซ ม ร	ด ซ ล ท	ด ม ร ด

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า เพลงเรื่องทะเลแยกलयโชนหรือทะเลแยะ 7 ท่อน จัดเป็น เพลงเรื่องที่มีความเก่าแก่ที่บรรจุไว้ด้วยมือฆ้องและรากฐานเพลงไทยที่มีสาระสำคัญ และองค์ความรู้ที่มีความซับซ้อนหลากหลาย อีกทั้งยังเป็นต้นกำเนิดของเพลงทะเลแยะ ประเภทอื่นๆ อีกมากมาย เต็มไปด้วยทำนองหลักที่มีลักษณะคล้ายกัน หรือทำนอง ซ้ำกันหลายๆครั้ง การดำเนินทำนองของระนาบเอกในเพลงเรื่องทะเลแยกलयโชนนี้มี ลักษณะเฉพาะพิเศษที่แตกต่างจากการดำเนินทำนองในเพลงประเภทอื่น ๆ มีความ หลากหลายในการดำเนินทำนองที่ทำให้ทายความสามารถของนักระนาบเอกในการผูก สำนวนกลอน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถและความชำนาญในการเชื่อมสำนวน กลอนและความสามารถในการผูกสำนวนกลอนซึ่งการดำเนินทำนองระนาบเอกอาจ จะไม่ดำเนินทำนองตามทำนองหลักตลอดทุกวรรคซึ่งในแต่ละท่อนมีทำนองหลักที่ ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๒

มีทำนองซ้ำกันหลายๆ ครั้ง โดยสามารถสรุปเอกลักษณ์สำคัญของเพลงเรื่องทะเลยก
กลองโยนทางระนาดเอก ได้ดังนี้ คือ

1. การดำเนินกลอนแบบเรียงเสียง มีลักษณะการใช้โน้ตที่เรียงเสียงกันซึ่ง
จะหลีกเลี่ยงการข้ามเสียงเกิน 5 เสียง การเคลื่อนที่ของโน้ตจะมีลักษณะเรียงเสียง
กันในคู่ 2 คู่ 3 และคู่ 4
2. การดำเนินกลอนมีการวางสัมผัสกระสวนทำนอง
3. การดำเนินกลอนแบบผูกสัมผัสไปทีละคำ หรือทีละห้องผูกต่อเนื่องกัน
4. การดำเนินกลอนแบบเป็นชุดกลอนฝาก

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเพลงเรื่องทะเลยกกลองโยน
ฉบับการบันทึกโน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากล โดยคณะกรรมการตรวจสอบและบันทึก
โน้ตเพลงไทยเป็นโน้ตสากล ซึ่งยังไม่ครอบคลุมองค์ความรู้ในด้านหลักการทำ
ทำนองระนาดในกลุ่มเพลงประเภทอื่นๆ การศึกษาเอกลักษณ์เฉพาะในเครื่องดนตรี
อื่นๆ ซึ่งองค์ความรู้ต่างๆ เหล่านี้ ล้วนเป็นองค์ความรู้สำคัญในการ ศึกษา ค้นคว้า
และวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาสืบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พิชิต ชัยเสรี. (2522). เพลงเรื่อง: ดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ:
รุ่งเรืองการพิมพ์.
- มนตรี ตราโมท. (2540). ดุริยางคศาสตร์ไทยภาควิชาการ. กรุงเทพฯ: พิมพ์
พรินต์ติ้งเซ็นเตอร์.
- วัศกรก แก้วลอย. (2558). วิทยุเพลงเรื่อง. ขอนแก่น: คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัย ขอนแก่น.
- เสถียร ดวงจันทร์ทิพย์. (2552). เพลง ดนตรี และนาฏศิลป์ จาก สาส์นสมเด็จพระ
กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.

_____. (2552). เพลงดนตรี: จาก สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศฯ ถึง พระยา
อนุমানราชชน. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.